

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Κ. Μ. Κ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗΝ ΤΩΝ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ ΤΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ
ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ **Κυρίες καὶ Κύριοι,*

Τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1926, πρὸ ἐτῶν τεσσαράκοντα καὶ ἐνός, ἐτελοῦντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ Μεγάρου τῆς Ἀκαδημίας, δι' ὃν σκοπὸν τοῦτο εἶχεν ἀνεγερθῇ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1885, κατὰ τὴν ἐναρκτήριον Συνεδρίαν τῶν πρώτων μελῶν αὐτῆς ἐπὶ παρουσία καὶ τοῦ τότε Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ ἄλλων ἐπισήμων.

Εἰς τὸν λόγον του τότε ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως Θεόδωρος Πάγκαλος ἐτόνιζεν ὅτι: «Αἱ ἐπιστῆμαι, τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι, στοιχεῖα ἀπαραίτητα ὕγιους καὶ στερεὰς διοργανώσεως παντὸς κράτους, συντελοῦσιν εἰς τὴν εὐκλειαν καὶ λαμπρόνους τὴν αἴγλην τῶν ἔθνων».

Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο, τῆς ἐκδοχῆς τῆς Ἀκαδημίας ὡς καθολικοῦ τῆς ἐπιστήμης, ὥρισεν ὁ νομοθέτης εἰς τὸν Ὁργανισμὸν τοῦ ἀνωτάτου τούτου Ἰδρυμάτος ὡς ἐπιδιωκτέους ὑπ' αὐτοῦ σκοποὺς τὴν ἐποπτεῖαν ἐπὶ ὅλων τῶν ἐπιστημονικῶν κλάδων, τὴν ὁργάνωσιν ἐν γένει καὶ τὴν καλλιέργειαν αὐτῶν. Ὁραματίσθη τὴν Ἀκαδημίαν οὗτος ὡς ἐθνικὸν φωτοδότην, δύναμιν χειραγωγοῦσαν καὶ χαράσσουσαν κατευθυντήριους γραμμὰς εἰς ἐπιστημονικὰς ἀναζητήσεις, δι' ὧν, ἐν τῷ συνόλῳ, θὰ καθίστατο δυνατόν τὸ Ἔθνος τῶν Ἑλλήνων νὰ συμπορεύεται εἰς τὸν δρόμον τῆς προσόδου, τοῦ πολιτισμοῦ, πρὸς τοὺς ἄλλους λαοὺς τοῦ κόσμου.

Τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης ἡμέρας τῶν ἐγκαινίων τοῦ Κεντρικοῦ Μεγάρου τῆς Ἀκαδημίας, τῷ 1926, εἰς σημασίαν ἀνάλογος εἶναι ἡ σημερινή, καθ' ἣν, συμφώνως πρὸς τὸ καθιερωμένον ἐξ ἀρχαίας παραδόσεως ἐλληνικὸν καὶ χριστιανικὸν ἔθος, τελοῦμεν τὴν στιγμὴν ταύτην τὰ ἐγκαίνια ἐτέρου Μεγάρου τῆς Ἀκαδημίας πρὸς ἄνετον ἐγκατάστασιν τῶν ἐπιστημονικῶν Ἰδρυμάτων αὐτῆς, διὰ τῶν ὁποίων, πλὴν ἄλλων μέσων, ἐπιδιώκει αὕτη τὴν πραγμάτων τῶν ὑπὸ τοῦ Ὁργανισμοῦ, ὡς εἵπομεν, προβλεπομένων ἐπιστημονικῶν ὑποχρεώσεων, μεθ' ὧν ὁ τῆς ἐξετάσεως τῆς γλώσσης, τῆς λαογραφίας, δηλαδή τοῦ ἐθνικοῦ λαϊκοῦ πολιτι-

* Ἐξεφωνήθη τὴν 24^{ην} Μαΐου 1967.

σμοῦ, ἔπειτα τῆς ἱστορίας τοῦ Ἔθνους ἀπὸ τοῦ 1204 μέχρι σήμερον, τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου, τῆς φιλοσοφίας, τῆς Ἀστρονομίας καὶ τῶν Μαθηματικῶν, τῆς ἐκδόσεως Ἑλλήνων Συγγραφέων ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δι' ἀντιστοίχων εἰδικῶν Κέντρων : τοῦ Κέντρου τῆς συντάξεως τοῦ λεξικοῦ τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης, τοῦ Κέντρου ἐρεῦνης τῆς ἑλληνικῆς λαογραφίας, ἰδρυμάτων ἀρχαιοτέρων τῆς συστάσεως τῆς Ἀκαδημίας, τοῦ πρώτου ἀπὸ τοῦ 1908, τοῦ δὲ δευτέρου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1918, ἔπειτα διὰ τῶν ἰδρυθέντων ἀργότερον ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ὀργανισμῶν : τοῦ τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ (1930, 1944), τοῦ τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου, τοῦ Κέντρου ἐκδόσεως Ἑλλήνων Συγγραφέων τῷ 1955, ἔπειτα τοῦ τῆς Ἀστρονομίας καὶ ἐφηρμοσμένων Μαθηματικῶν, τέλος δὲ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ τοῦ τῆς ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας. Ὡσαύτως τοῦ τῆς κωδικοποιήσεως τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ τοῦ Γραφείου Τοπωνυμίων καὶ κυρίων ὀνομάτων.

Πλὴν τούτων καὶ δι' ἄλλων ἀκόμη ἐρευνητικῶν γραφείων, τὰ ὅποια ἐκ τοῦ Ὁργανισμοῦ αὐτῆς ἡ Ἀκαδημία δύναται νὰ συστήσῃ, ἐπὶ παραδείγματι διὰ τὴν μελέτην τῆς ἑλληνικῆς γλωσσίδος καὶ πανίδος, τοῦ ὀρνυτοῦ πλούτου, τῆς γεωλογικῆς ἱστορίας τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν κ. ἄ.

Ἡ μέχρι τοῦδε ἐπιστημονικὴ αὕτη ἀνάπτυξις τῆς Ἀκαδημίας εἶχε δημιουργήσει εἰς τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἀπὸ πολλοῦ χρόνου προβλήματα ὀρθολογιστικωτέρας ὀργανώσεως καὶ ἐπανδρώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν της, μεταξὺ δὲ τούτων ἐκ τῶν πρώτων καὶ τὸ τῆς εὐπρεποῦς στεγάσεως αὐτῶν.

Τὰ ἀρχαιότερα ἐκ τῶν μνημονευθέντων Κέντρων εἶχον ἐγκατασταθῇ ἐπὶ τριάκοντα πέντε καὶ πλέον ἔτη εἰς τὴν ἡμιϋπόγειον ἀνατολικὴν πτέρυγα τοῦ κεντρικοῦ Μεγάρου, ὑπὸ συνθήκας ὑγιεινῆς οὐχὶ εὐνοϊκᾶς, ἀνεπιτρέπτους δὲ ἀπὸ ἀπόψεως χώρον ἔνεκα καὶ τῆς ἐπαυξήσεως τοῦ προσωπικοῦ, πρὸς δὲ καὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν εἰς αὐτὰ ἐργασιῶν. Τῶν ὑπολοίπων Κέντρων ἐπετεύχθη καὶ ἡ στέγασις ἀπὸ ἐπταετίας εἰς χρόνον ἰδιωτικὸν ἐπὶ μισθώσει, καταβαλλομένον ποσοῦ διακοσίων ἐβδομήκοντα χιλιάδων ἑτησίως.

Τὸ θέμα οὕτω τῆς ἀξιοπρεποῦς στεγάσεως τῶν ἐπιστημονικῶν τούτων ὑπηρεσιῶν πρὸς εὐρυθμον ἂν ἑνὸς λειτουργίαν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς εὐχερεστέραν ἐποπτείαν καὶ παρακολούθησιν τοῦ συντελουμένου εἰς αὐτὰς ἔργου ἀπασχόλει ζωηρῶς τὴν Σύγκλητον τῆς Ἀκαδημίας. Λύσεις πολλαὶ εἶχον προταθῇ, ἀλλὰ ἐκάστοτε προσέκοπτεν ἡ πραγματοποιήσις των εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀδυναμίαν τοῦ Ἰδρύματος. Ἡ κατάστασις ὅμως αὕτη, συνεχῶς ἐπιδεινούμενη, δὲν ἐπεδέχετο ἀναβολήν· οὕτω ἡ Σύγκλητος τῷ 1962 προέβη εἰς τὴν ἀπόφασιν ἀνεγέρσεως ἰδίου οἰκήματος ἐπὶ τοῦ ἰδιοκτῆτου οἰκοπέδου εἰς τὴν θέσιν ταύτην, περιελθόντος εἰς αὐτὴν ἐκ

κληροδοσίας τοῦ ἀειμνήστου Ἀκαδημαϊκοῦ καὶ Γενικοῦ Γραμματέως Γεωργίου Οἰκονόμου.

Συνεκροτήθη πρὸς τοῦτο εἰδική Ἐπιτροπὴ Κτηρίων, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν κ. Ἰωάννου Θεοδωρακοπούλου, ὡς Προέδρου, καὶ τῶν κ. κ. Καλιτσονάκη, Ὁρλάνδου, Μαριδάκη, Ξανθάκη, Τσάτσου, Παπαϊωάννου, Σκάσση, Σταματάκου, Βενέζη καὶ τοῦ τέως Ἐφόρου τῆς Ἀκαδημίας κ. Βέλτσου, ὡς μελῶν, ἡ ὁποία ἐπελήφθη μετὰ ζήλου, ὑπὸ τὸν δραστήριον Πρόεδρον αὐτῆς, τοῦ ἔργου, ἐπιτυχούσα πρὸς τοῦτο τὴν σύναψιν δανείου ἐκ τῆς Κτηματικῆς Τραπεζῆς ἐκ δραχμῶν ὅκτὼ ἑκατομμυρίων τριακοσίων χιλιάδων. Ἐπὶ ἀρχιτεκτονικοῦ σχεδίου ἐκπονηθέντος ὑπὸ τῶν κ. κ. Στάϊκου καὶ Σολωμονίδη, θεωρηθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Ὁρλάνδου, ἐτέθη τὴν 12ην Ἰανουαρίου 1965 ὁ θεμέλιος λίθος, ἐπὶ τῆς προεδρίας τοῦ συναδέλφου κ. Ἀθανασιάδου Νόβα.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Κτηρίων μὲ τὸν ἀκούραστον Πρόεδρόν της κ. Θεοδωρακόπουλον παρηκολούθησε μετ' ἐνδιαφέροντος ζωηροῦ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὅλου ἔργου, τοῦ ὁποίου ἡ δαπάνη ὑπερέβη τὸ ποσὸν τοῦ μνημονευθέντος δανείου, τῆς Ἀκαδημίας ὀφειλούσης σήμερον τὴν καταβολὴν εἰς τὸν ἐργολάβον ἐπιπροσθέτου ποσοῦ ἐκ δύο ἑκατομμυρίων ἑξακοσίων χιλιάδων δραχμῶν.

Τὸ ἐγκαινιζόμενον ἐπισήμως Μέγαρον τοῦτο, μετὰ πάροdon δεκαετίας, ἐάν, ὡς πιστεύω καὶ ἐλπίζω, δραστηριοποιηθῇ ἔτι περισσότερον τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον τῆς Ἀκαδημίας, θὰ εἶναι ὡς χῶρος ἀνεπαρκές, δεδομένου ὅτι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους 1966 διὰ τοῦ ψηφισθέντος μὲ τὰς ἀόκνους προσπάθειάς τοῦ τότε Προέδρου κ. Κωνσταντίνου Τσάτσου νομοθετικοῦ διατάγματος ὑπ' ἀριθμ. 4545 αἱ ὀργανικαὶ θέσεις πολλῶν ἐκ τῶν ὑφισταμένων Κέντρων ἐδιπλασιάσθησαν, ἰδρῦθησαν δὲ καὶ νέα Κέντρα μὴ λειτουργήσαντα ἀκόμη.

Σήμερον ὅμως, ὡς ἔχουν ἐγκατασταθῇ τὰ ἐπιστημονικὰ Κέντρα ἡμῶν ἀνέτως καὶ εὐπρεπῶς, δύνανται νὰ λειτουργοῦν κανονικῶς, οὕτω δὲ νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ δραστηριότης τοῦ προσωπικοῦ εἰς ἀπόδοσιν ἐργασίας πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν τεθειμένων ἢ τεθησομένων ἐπιστημονικῶν σκοπῶν καὶ πλήρωσιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ προγράμματος ἐκάστου Κέντρου. Μὲ τοιαύτην καρποφόρον ἀπόδοσιν αἱ ὑπηρεσίαι αὗται θὰ καταστοῦν πραγματικὰ Κέντρα ἀκτινοβολίας τῆς ἐλληνικῆς ἐπιστήμης καὶ πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἐλληνικῆς ἐπικρατείας.

Ὡς Ἕλλην, ὡς ἐπιστήμων καὶ ὡς Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας, κατεχόμενος τὴν ἱστορικὴν ταύτην στιγμήν ὑπὸ ἱερᾶς συγκινήσεως, διὰ τὸ ἐπιτευχθὲν ἔργον τοῦτο, διὰ τὸ ὁποῖον ἐκφράζομεν καὶ δημοσίᾳ εὐχαριστίας εἰς τοὺς πρωτοστατήσαντας καὶ τοὺς ἐκτελεστάς αὐτοῦ, εὐχομαι ὁλοψύχως, ὅπως τὸ ἐπιστημονικὸν

προσωπικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει ἐγκατασταθῇ ἢ θὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὸν χώρον τοῦτον, ἐπιτελέσῃ ἔργον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἄξιον τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἱστορικῶν της παραδόσεων.

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ πνευματικῆς γενικώτερον ὁργανώσεως τῆς χώρας, περιλαμβάνουσα εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τοὺς ἀρίστους, εἶναι ἐξαιρέτως εὐτυχῆς καὶ βαθέως εὐγνώμων πρὸς Ὑμᾶς, διότι ἡ παρουσία σας εἰς τὴν τελετὴν ταύτην, οὐ μόνον ἐλάμπρυνε αὐτήν, ἀλλὰ ἀποτελεῖ συγχρόνως καὶ ἐκτίμησιν τῆς Πολιτείας πρὸς τὸ ἀθόρυβον ἔργον της, παρέχει δ' οὕτω ἐνθάρρυνσιν εἰς τὸ Ἰδρυμα εἰς τὴν ὑψηλὴν ἐπιστημονικὴν καὶ ἐθνικὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ.